

Teie 18.04.2024 nr 8-1/3659-1

Meie 29.04.2024 nr 10-3/57

info@just.ee

Tallinna Ringkonnakohtu vastus

1) Sisu

A. KarS § 93¹ lg-s 1 sätestatud väärteo tahtluse nõue

Eelnõuga KarS § 93¹ lg-s 1 kavandatud väärteokoosseis ei sätesta tahtlusele erinõudeid. Seetõttu võib järeldada, et tegu on karistatav ka ettevaatamatusest (KarS § 15 lg 3). See võib viia soovimatute või vähemasti ebaloogiliste tulemusteni. Näiteks:

A rikub ettevaatamatusest 9000 euro väärtuses kauba sisseveo keeldu – karistatakse KarS § 93¹ lg 1 järgi väärteona.

A rikub ettevaatamatusest 11 000 euro väärtuses kauba sisseveo keeldu – tegu ei ole üldse karistatav (väärtus ületab KarS § 93¹ lg 1 ulatust, samas ei ole tegu kuriteoga, sest tahtlus puudub).

Loogilisema tulemuse annaks see, kui väärteokoosseisu lisada sõna „tahtlikult“. Siis oleks ka väärteona karistatav üksnes tahtlik tegu.

B. Grupp ja korduvus kvalifitseerivate tunnustena (KarS § 93¹ lg 2)

Mõnevõrra küsitav on ka see, kas ainuüksi teo toimepanemine grupis või korduvalt õigustab üldjuhul väärteona karistatava teo käsitamist kuriteona. Näiteks:

A toob üle piiri 3000-eurose käekoti, mida rahvusvahelise sanktsiooni tõttu teha ei tohiks – karistatakse KarS § 93¹ lg 1 järgi väärteona.

Abikaasad A ja B toovad ühiselt ja kooskõlastatult üle piiri 100-eurose käekoti, mida rahvusvahelise sanktsiooni tõttu teha ei tohiks, selleks, et kinkida see oma lapsele sünnipäevaks – karistatakse KarS § 93¹ lg 2 p 1 järgi kuriteona (karistuseks rahaline karistus või kuni viieaastane vangistus).

Korduvusega püütakse eeldatavasti maandada ohtu, et sanktsioonirikkumisi hakatakse toime panema napilt alla 10 000 euro piirmäära, kuid korduvalt. See eesmärk on arusaadav, samas tuleks sel juhul kuriteo eest karistada ka isikut, kes on küll kahel korral (sh vahepeal nõ vahele

jäämata – ehk nn faktiline retsidiiv) teo toime pannud, kuid mõlemal korral väga väikeses ulatuses (nt 100 eurot). Seevastu isik, kes ühe korraga 10 000 euro ulatuses kaupa toob, saab karistada väärteo eest. Küllap aitab mõningaid riske maandada ka see, et teatud mustrit moodustavad üksikteod on võimalik lugeda jätkuvaks süüteoks. Alternatiivselt on võimalik kaaluda ka nt korduvuse asendamist süstemaatilisuse tunnusega.

2) Normitehnika

A. KarS § 93¹ muutmine

Karistusseadustiku loogika järgi tohivad süüteokoosseisus ühe paragrahvi sees üksteisest kvalitatiivselt erineda üksnes lõike punktid, lõiked peavad erinema kvantitatiivselt. St järgmise lõikega tohib luua eelmise lõikega võrreldes privilegeeritud või kvalifitseeritud koosseisu, mitte täiesti uue koosseisu (selle põhimõtte vastu on eksitud nt ÜTS § 85 lg-s 3). Praeguses eelnõus sätestatakse lg-s 3 aga koosseis, mis ei ole lg-ga 1 nõutavas nn kvantitatiivses seoses, vaid lisab uue kvaliteediga karistatava teo (mistahes sanktsiooni rikkumine). Õige oleks sätestada nn põhikoosseis (eelnõu lg 3) lg-s 1. Seejärel saaks väärteost (eelnõu lg 1) teha privilegeeritud koosseisu, kusjuures praeguseks lg-ks 2 ei ole üldse vajadust, sest selle saab väärteokoosseisu sisse kirjutada. Ehk siis oleks loogilisem sõnastada koosseis nii:

„(1) Rahvusvahelist sanktsiooni rakendavas või Vabariigi Valitsuse sanktsiooni kehtestavas õigusaktis sätestatud kohustuse täitmata jätmise või keelu rikkumise eest, välja arvatud käesoleva seadustiku §-s 421² sätestatud keelatud strateegilise kauba veo ja keelatud strateegilise kaubaga seotud teenuse osutamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui rikuti kauba või sularaha, mille väärtus on kuni 10 000 eurot, sisse- või väljaveo keeldu, välja arvatud, kui see on toime pandud grupi poolt või korduvalt – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud väärteo katse on karistatav.

(6) Kohus või kohtuväline menetleja võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

(7) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

(8) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud väärteo aegumistähtaeg on kolm aastat.“

B. KarS § 421⁴

KaS § 421⁴ lg-s 2 tuleks asendada sõnad „Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud“ sõnaga „Sama.“ Kuna KaS § 421⁴ sätestab põhiteo üksnes ühes lõikes, ei ole juriidilise isiku vastutusel tavaks viidata lõikele, vaid samale teole (vrd nt KaS § 113 lg 2).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Villem Lapimaa

Kohtu esimees